

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

BESLUT
2022-04-13

Ärendenummer
NV-07642-21

Aminoff, Christine
Tel: 010-698 18 15
christine.aminoff
@naturvardsverket.se

Beslut

Naturvårdsverket beslutar att tillåta skydds jakt på 420 vikare enligt nedanstående villkor.

Skyddsjakten får endast ske på vikare

- vid platser där fiske bedrivs och inom ett avstånd av 200 m från sådant område där vikare orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen,
- vid fiskodling samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- i fredningsområde för fisk samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- vid av länsstyrelsen medgiven utsättningsplats av fisk, samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område under sju dygn före och sju dygn efter utsättningstillfället.

Detta beslut ska delges med kungörelsedelgivning och gälla även om det överklagas.

Villkor för skydds jaktens genomförande**Jakttid**

Skydds jakten får ske under tiden:

- den 1 maj 2022 till och med den 15 januari 2023

Jaktområde

Skydds jakten får bedrivas inom svenskt territorium i följande län:

- Norrbottens län
- Västerbottens län
- Västernorrlands län

Undantagna områden

Ingen skydds jakt på vikare får med stöd av detta beslut ske inom nationalparker. Jakt enligt detta beslut inom andra skyddade områden (exempelvis sälskyddsområden, Natura 2000-områden eller naturreservat) är bara tillåten om den kan ske utan hinder av de regler som gäller i dessa områden. Jakt som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-områden kan enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (1998:808) även kräva tillstånd ("Natura 2000-tillstånd"). Frågor om sådant tillstånd prövas av länsstyrelsen i aktuellt län.

Inom vissa områden, som inte omfattas av annat områdesskydd, sker inventering av sälar under våren. För dessa områden tillåts endast skydds jakt på vikare under tiden från och med den 16 juni 2023 till och med den 15 januari 2023:

- Norrbottens län	Vidbrännan
- Västerbottens län	Lördagshällan
	Yttre Järnäsgrund

Antal vikare som får fällas

Totalt får 420 vikare fällas under skydds jakten. Det tillåtna antalet är gemensamt för de län där skydds jakt får bedrivas.

Utbildning

Den som jagar säl från båt ska ha gått utbildning i säljakt. Utbildningen ska vara organiserad av jägarorganisation i Sverige eller Finland.

Jaktmetoder och tillåtna jaktmedel

Normalt är jakt från båt med motor bara tillåten om motorn är avstängd och minst en minut förflutit sedan den stängts av. Vid denna skydds jakt är det dock tillåtet att jaga från stillaliggande båt med motorn på eller av.

Vid jakt med gevär får vid sidan av kulammunitiv av klass 1 skydds jakten även ske med kulammunitiv av klass 2.

Kontakta Naturvårdsverket innan och efter skydds jakt**Innan skydds jakt**

Den som avser att bedriva skydds jakt på vikare ska närmaste vardag innan jakten genomförs besöka Naturvårdsverkets hemsida, eller kontakta Naturvårdsverkets kundtjänst, för att få information om hur många vikare som återstår av antalet som tillåtits och för att få information om provtagning

fortfarande ska ske från fällda sälar i det aktuella området. Se nedan under ”Upplysningar” för kontaktuppgifter till Naturvårdsverket.

Efter skyddsjakt

Den som fällt säl under skyddsjakt ska meddela detta till Naturvårdsverkets så snart som möjligt men senast närmaste vardag efter att säl fällts. För att lämna uppgifterna går det att använda sig av det formulär som finns tillgängligt för ändamålet på Naturvårdsverkets hemsida. Alternativt går det också att kontakta kundtjänst via telefon eller e-post.

Dessa uppgifter ska lämnas:

- Skyttens namn, adress, telefonnummer och e-postadress
- Tidpunkt då säl fällts
- Position där säl fällts i WGS84-format och var denna position är i förhållande till närliggande känd plats (exempelvis ort, ö, fyr, vattenområde eller motsvarande)
- Uppskattat avstånd mellan position där säl fällts och plats där fiske bedrivs
- Om säl bärgats och om provtagning genomförts.

Om säl bärgats (eller det i övrigt är möjligt att avgöra) ska även följande uppgifter lämnas:

- Kön på fälld säl
- Längd på fälld säl (från nos till svansspets)
- Späcktjocklek på fälld säl (vid bröstbenet, späck mellan muskel och hud)

Bärgning och provtagning

Fällda vikare ska så långt som möjligt bärgas. Skyddsjakt ska därför när det är möjligt bedrivas på sådant sätt på sådana platser där bärgning är möjlig.

Om vikare fällts och har kunnat bärgas ska provtagning ske från och med 2 maj till och med 31 juli från maximalt 25 honor som är över 100 cm långa (från nos till svansspets). Vid provtagningen ska följande innefattas (lilla provtagningen):

- Underkäke
- Reproduktionsorgan (inkl. ev. foster)
- Remsa av späck och hud (några cm bred och ca 30 cm lång, ca 200 gram)
- En bit lever ca 200 gram

Under tiden från och med 1 september 2022 till dess att provtagningskvoterna är fyllda ska det tas prover från maximalt 30 vikare. Vid provtagningen ska följande innefattas (stora provtagningen):

- Underkäke
- Samtliga inre organ utskuret i ett stycke från tunga till anus (inkl. mag- och tarmkanal)
- Reproduktionsorgan (inkl. ev. foster) från honor, testiklar och penisben från hanar
- Remsa av späck och hud (några cm bred och ca 30 cm lång, ca 200 gram)
- En bit muskel ca 200 gram

Proverna ska skickas in till Naturhistoriska riksmuseet.

Ingen provtagning ska göras och inga prover ska skickas in utöver vad som anges ovan. Ersättning för provtagning kommer endast utgå för inskickad komplett provtagning som skett under ovan angivna tidsperioder.

I den händelse tagna prover inte kan levereras till Naturhistoriska riksmuseet ska detta rapporteras till Naturvårdsverket för att möjliggöra ny provtagning.

Handledning och instruktioner för provtagning finns tillgängligt genom Naturvårdsverkets kundtjänst och webbplats (se under ”Upplysningar”).

Bakgrund

Naturvårdsverket kan besluta om skydds jakt efter säl på eget initiativ eller efter ansökan från enskilda. I likhet med föregående år har Naturvårdsverket valt att på eget initiativ utreda behovet av skydds jakt. Grundtanken är att om möjligt förekomma enskilda ansökningar och därmed möjliggöra skydds jakt så snart behov uppstår i samband med skada på fångst eller redskap, vid fiskodlingar och utsättningsplatser av fisk samt i fredningsområden.

Ärendets handläggning har innefattat en skrivelse med aktuella frågeställningar till berörda länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten, Göteborgs universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Naturhistoriska riksmuseet och Jordbruksverket samt olika intresseorganisationer. Naturvårdsverket har mottagit svar och synpunkter från både myndigheter och intresseorganisationer.

Yttrande från Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har yttrat sig den 8 mars 2022 om Naturvårdsverkets förslag till beslut om skydds jakt på vikare 2022 och början av 2023.

Havs- och vattenmyndigheten yttrar att situationen för vikare är fortsatt kritisk och betonar att det är mycket viktigt att effekterna av skydds jakten på sälpopulationen följs noga då vikaresälen inte har gynnsam bevarandestatus.

Skäl

Aktuella bestämmelser

Naturvårdsverket får på eget initiativ besluta om skydds jakt efter säl för att förhindra allvarlig skada på fiske eller annan egendom samt för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Naturvårdsverket ska höra Havs- och vattenmyndigheten innan beslut om eventuell skydds jakt på säl. Detta framgår av 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905).

I beslut om skydds jakt ska det enligt 9 b § jaktförordningen anges

- vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas,
- vilka medel och metoder som får användas,
- vilken tid och vilket område som avses,
- de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och
- den kontroll som kommer att ske.

Naturvårdsverket kan med stöd av 24 d § jaktförordningen tillåta jakt från motordrivna fordon, exempelvis båtar med motorn igång, vilket annars är

förbjudet enligt 31 § jaktlagen (1987:259).

Naturvårdsverket kan med stöd av 43 § i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt meddela undantag och tillåta att skyddsjakt efter säl även får ske med kulammunition av klass 2. Enligt 16 § samma föreskrifter får annars bara kulammunition av klass 1 användas för jakt efter säl.

Med stöd av 59 § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta att ett skyddsjachtsbeslut ska gälla även om det överklagas.

Om en obestämd krets ska delges ett beslut får det enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) ske genom kungörelsedelgivning.

Naturvårdsverkets bedömning

Förhindrande av allvarlig skada och skydda fisk

Havs- och vattenmyndigheten m.fl. har i yttrande till Naturvårdsverket lämnat uppgifter om de skador som vikare (och gråsäl samt knobbsäl) orsakar fisket. Vidare framgår av uppgifter från Havs- och vattenmyndigheten att skador orsakade av säl i princip förekommer utefter hela Sveriges kuststräcka och att skadorna är omfattande. Inte minst det kustnära yrkes- och husbehovsfisket med passiva redskap anges vara hårt drabbat av sälskador. Jordbruksverket tillstryker i sitt remissyttrande den skadebild som Naturvårdsverket beskriver men påpekar att läget är mer akut än tidigare, eftersom sälpopulationerna fortsätter ha en negativ påverkan för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen. Enligt tidigare rapporter från Havs- och vattenmyndigheten är det också troligt att det finns ett antal fiskare som har sälskador men av olika anledningar inte rapporterar dessa.

Naturvårdsverket har från länsstyrelserna i Norrbottens län och Västerbottens län mottagit rapporter om att påverkan från vikare är mycket stor på fisket. Enligt länsstyrelsen i Norrbottens län finns i länet ca 70 licensierade fiskare vid kusten. År 2021 ansökte 43 licenserade fiskare i länet om ersättning för sälskador och 42 av dessa ansökningar renderade i ersättning. Sälskadorna i länet har resulterat i ökat arbetsbehov för reparation av redskap, ökade investeringsbehov för sältåliga redskap och material och minskade intäkter på grund av skadad fångst. Sälens närvaro orsakar sannolikt också under vissa omständigheter minskade fångster eftersom den uppehåller sig i närheten av redskapen och därför skrämmer fisken men omfattningen av denna effekt är inte känd. Sälskadorna drabbar främst fiske med nät och med fasta redskap (fällor och ryssjor).

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i tidigare rapporter pekat på att fiske med nät tidvis inte är möjligt i områden med hög säl närvaro och mönstret över var och hur nätfisket bedrivs har förändrats på grund av säl närvaron. Länsstyrelsen i Västerbottens län lyfte i sitt remissyttrande 2021 att allt fiske är drabbat av sälskador. Fisket i länet bedrivs i stort sett uteslutande med nät och fasta redskap på enskilt vatten och det finns ingen möjlighet att flytta till andra områden för att fly sälangreppen. Det är framförallt fiskare som innehar licens som drabbas hårt ekonomiskt. 2021 fanns det 24 fiskare med licens i Västerbottens län. I tillägg till detta har fiskarkåren en relativt hög medelålder, vilket innebär att det är viktigt att skapa så bra förutsättningar som möjligt för nya fiskare som vill komma in i verksamheten. Den nuvarande skadeproblematiken försvårar sannolikt nyrekryteringen av fiskare i länet.

Jordbruksverket har i yttrande anfört att sälen förorsakar skador och problem för vattenbruket, främst fiskodlingar och nämner uppgifter från enskilda vattenbrukare som rapporterar att sälen kan ta över hälften av fisken i en anläggning, vilket ger stora ekonomiska konsekvenser för den enskilde. Jordbruksverket menar att det är mycket svårt för en vattenbrukare att skydda sin anläggning mot sälangrepp. Förutom skador på redskapen och en förlust av de fiskar som sälen äter upp, kan angreppen även leda till stora förluster av fisk som rymmer genom de hål som sälen orsakat i nätkassar. Detta kan i sin tur ge påverkan på lokala ekosystem och fiskpopulationer genom tex ökad konkurrens, predation, smittspridning mm.

Det finns studier som visar på att fiskbestånds återhämtning i fiskefria områden hindras av predation från ökande sälpopulationer, exempelvis i Stockholms skärgård. Erfarenheter visar på behov av skydds jakt på säl i fredningsområden för fisk i syfte att skydda fisk. På samma sätt kan sälars predation vid utsättningsplatser för smolt innebära skada på de bestånd som ska skyddas eller att man anpassar isättningen av fisk till när risken för predation är mindre. En minskning av sälens predation vid utsättningsplatser skulle maximera såväl ekonomiska som biologiska intressen. Vikare kan uppträda skyggare än övriga sälarter och risken för predation i fredningsområden och utsättningsplatser kan därmed vara mindre än för övriga sälarter, samtidigt finns behov att förhindra skada i den mån den uppstår.

Naturvårdsverket bedömer att skydds jakt efter säl ibland endast kan förväntas ha en relativt begränsad och tillfällig effekt mot skador och påverkan på fiskbestånd. Men Naturvårdsverket bedömer att skydds jakt kan vara en lämplig lösning då jakten kan få sälar att undvika de områden som nyttjas vid fiske, fiskodling och utsättning av fisk då den kan riktas mot skadegörande individer. På samma sätt kan jakten användas för att skydda fiskbestånd i känsliga områden. Skydds jakt på vikare behövs därför för att det ska finnas möjlighet att förhindra allvarlig skada och för att skydda fiskbestånd.

Annan lämplig lösning

Det finns flera olika skadeförebyggande åtgärder som generellt kan vidtas för att minska sälskadorna på fisket, fredningsområden, utsättningsplatser och fiskodlingar, exempelvis;

- fiske vid olika tidpunkter på dygnet
- vakta vid redskapen, fredningsområdet, utsättningsplatsen eller fiskodlingen
- fiske i kortare perioder
- byte av fångstplatser
- val av redskap som är särskilt utformade
- olika typer av sälskrämmor, exempelvis ljud

För vattenbruksägare finns även följande möjligheter att försöka minska sälskadorna:

- starkare material för att förstärka näten i kassarna eller extranät utanför kassarna i havsbaserad odling där sälskador är vanligast

Erfarenheterna visar att dessa skadeförebyggande åtgärder har begränsad och oftast kortvarig effekt. Trots en längre tids arbete för att utveckla redskap och metoder som ska vara säkra mot sälangrepp finns det ännu inte fiskeredskap som effektivt förebygger och minskar risken för sälskador för alla typer av fiske och för alla fiskares behov och förutsättningar. Sälen lär sig snabbt att förknippa

skrämmorna med mat vilket ger skyddet en motsatt effekt. Mot denna bakgrund gör Naturvårdsverket bedömningen att det saknas annan lämplig lösning än skyddsjakt för att helt förhindra de allvarliga skador som orsakas av vikare samt för att skydda utsatta fiskbestånd och att skyddsjakt är ett nödvändigt komplement till andra åtgärder.

Gynnsam bevarandestatus

Helsingforskommissionen (det styrande organet för Helsingforskonventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö) föreslår att det undre referensvärdet för antalet vikare bör ligga på minst 10 000. I enlighet med art- och habitatdirektivet har det av Sverige inrapporterats till Europeiska Unionen att referensvärdet är 7 500 för den svenska delen av Östersjöpopulationen.

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för övervakning av beståndsutvecklingen hos sälarterna i de svenska havsområdena. Övervakningen utförs av Naturhistoriska riksmuseet.

Av yttrande från Naturhistoriska riksmuseet framgår att de senaste årens inventering av vikare varierat kraftigt beroende på rådande isförhållanden. Sammantaget bedöms dock det totala antalet vikare i Bottenviken överstiga 20 000 djur. Tillväxthastigheten i beståndet beräknas till 4,7 % per år vilket bedöms som lågt. Vidare kan vikarens utbredningsområde misstänkas minska i framtiden. Beroende på den låga tillväxthastigheten, samt risk för ett minskande utbredningsområde, bedöms inte vikaren ha gynnsam bevarandestatus.

Trots att vikare inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus bedömer Naturvårdsverket att en skyddsjakt riktad mot skadegörande individer är av vikt på grund av den rådande skadebilden. Vidare bedöms skyddsjakt efter totalt 420 vikare enligt ovan inte förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Tillväxthastigheten är alltså högre än det antal sälar som får fallas under den kommande skyddsjakten.

Enligt Helsingforskommissionens rekommendationer ska också skyddsjakt koordineras mellan länder så att målen för förvaltningen inte äventyras. En avstämning har därför gjorts med det finska Jord- och skogsbruksministeriet. Finland har inte invänt mot antalet 420 vikare i den svenska skyddsjakten. Vidare har heller inte Havs- och vattenmyndigheten några invändningar mot antalet vikare i skyddsjakt i Sverige.

Sammanfattningsvis gör därför Naturvårdsverket bedömningen att samtliga förutsättningar är uppfyllda och fattar därför beslut om att tillåta skyddsjakt på vikare.

Villkor

De beslutade jakttiderna syftar till att ge så goda förutsättningar som möjligt för skyddsjakt samtidigt som hänsyn tas till sälarnas behov av ro under kutningstiden. Jakttiden börjar därför den 1 maj.

Syftet med skyddsjakten är att förhindra allvarliga skador och skydda bestånd av fisk och en förutsättning är att det inte finns någon annan lämplig lösning. Därför tillåts skyddsjakten endast

- vid platser där fiske bedrivs och inom ett avstånd av 200 m från sådant område där vikare orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen,
- vid fiskodling samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,

- i fredningsområde för fisk samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- vid av länsstyrelsen medgiven utsättningsplats av fisk, samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område under sju dygn före och sju dygn efter utsättningstillfället.

För att underlätta bärgning av fällda sälar får jakten ske från stillaliggande båt med motorn på eller av. Kulammunition av klass 2 tillåts för att möjliggöra användning av ammunition som minskar risken för rikoschetter.

Det bedöms vara av vikt att Naturhistoriska riksmuseet får in de prover som behövs för deras arbete med att övervaka vikarens hälsostatus. Det finns därför krav på att prover från fälld säl som kunnat bärgas skickas in till Naturhistoriska riksmuseet under vissa tidsperioder.

Verkställighet och kungörelse

Med hänsyn till att skadorna är allvarliga och pågående är det viktigt att skyddsjakten kan inledas då jakttiden startar. Detta är nödvändigt för att förhindra att ytterligare allvarliga skador uppstår. Det finns därför skäl för att beslutet ska gälla även om det överklagas. Det finns även tid mellan beslutsdatum och jaktstart som ger berörda möjlighet att ta del av beslutet innan det börjar tillämpas.

Beslutet ska delges med kungörelsedelgivning. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Naturvårdsverket på Virkesvägen 2 i Stockholm alt. Forskarens väg 5 i Östersund och på vår webbplats www.naturvardsverket.se.

Uppllysningar

Länsstyrelserna får med stöd av 47 § jaktförordningen meddela tillstånd till jakt på sådant allmänt vatten och sådana holmar, klippor och skär som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. Det är även möjligt att efter överenskommelse med jakträttshavaren bedriva skydds jakt efter säl på annans jaktområde.

Information om fredningsområden för fisk tillhandahålls av Havs- och vattenmyndigheten, bland annat på webbplatsen svenskafiskeregler.se.

Kontaktuppgifter till Naturvårdsverkets kundtjänst och webbplats

Webbplats: www.naturvardsverket.se/saljakt

E-post: viltforvaltning@naturvardsverket.se

Telefon: 010-698 10 00 (vardagar 08:00-16.30)

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande enhetschef Hanna Ek efter föredragning av handläggaren Christine Aminoff. I ärendets handläggning har handläggaren Nils Mårtenson samt juristen Emil Ekström deltagit.

För Naturvårdsverket

Hanna Ek

Christine Aminoff

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter

För anvisning om hur man överklagar, se bilaga.

Kopia till:

Göteborgs universitet
Havs- och vattenmyndigheten
HELCOM
Jordbruksverket
Jord- och Skogsbruksministeriet, Helsingfors
Jägarnas Riksförbund
Klimat- och miljödepartementet, Oslo
Kustbevakningen
Lantbrukarnas Riksförbund
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Miljödepartementet, Stockholm
Miljöministeriet, Helsingfors
Miljö- och Födevareministeriet, Köpenhamn
Naturhistoriska riksmuseet
Näringsdepartementet, Stockholm
Närings- och fiskeridepartementet, Oslo
Polismyndigheten
Program Sälar och Fiske
Skärgårdarnas riksförbund
Svenska Jägareförbundet
Svenska Naturskyddsföreningen
Svenska Rovdjursföreningen
Sveriges Fiskares Producentorganisation
Sveriges Fiskevattenägareförbund
Sveriges lantbruksuniversitet
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
Sveriges Yrkesfiskares Ekonomiska Förening
Swedish Pelagic Federation
Världsnaturfonden WWF

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten i Stockholm.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt och det ska vara undertecknat.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer, vilket beslut som Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendenummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.